

‘Hier zit het mbo op te wachten’

ENTHOUSIAST ONTHAAL VOOR TAALASSESSMENT

Ze lijken zelf nog een beetje overdonderd door het succes van hun nieuwe product, het taalassessment. Willy Korteweg en Joyce in 't Veld, twee docenten Nederlands van het Rotterdamse Albeda College, hebben dit instrument voor vakgeïntegreerd examineren in twee jaar tijd ontwikkeld. Direct na de lancering ervan, op de Taaldag van Profiel Producties in november, waren de reacties laaiend enthousiast. “Het is duidelijk dat het mbo zit te wachten op een nieuw exameninstrument.”

DOOR LUCY BEKER

Het taalassessment past in het competentiegericht onderwijs en biedt ongekende mogelijkheden. Zo is het – met een aantal aanpassingen – inzetbaar voor alle opleidingen en niet alleen voor het toetsen van Nederlands, maar ook voor moderne vreemde talen. Daarnaast worden met dit examen vijf taalvaardigheden in één keer afgetoetst en dat gebeurt, naar de eisen van het kwalificatiedossier in de context van het beroep. Als je het taalexamen zo inricht dat de vakdocenten ook hun onderdeel kunnen aftoetsen, wordt het een efficiënt geheel binnen een bestaand project of de proeve van bekwaamheid.

Het taalassessment wordt inmiddels al ingezet op de opleidingen Detailhandel 3/4 en Horeca Kok 2/3 van het Albeda College. Zowel de vakdocenten als de examenkandidaten zijn er blij mee. “Het blijkt dat leerlingen meer gemotiveerd zijn om op deze manier examen te doen”, vertelt Joyce in 't Veld. “In dit examen gaan theorie en praktijk samen. De vaardigheden worden getoetst in realistische casussen. Zo ziet de leerling de relevantie van de Nederlandse taal in zijn of haar eigen beroep. Het is geen geïsoleerd vak meer.” In 't Veld en Korteweg ontwikkelden het nieuwe instrument in het kader van een pilotproject van het Albeda College, dat werd gefinancierd door de gemeente Rotterdam. Aanleiding was de invoering van het competentiegericht leren (cgo) in het mbo en het voorkomen van vroegtijdige uitval. Er wordt meer vakgeïntegreerd lesgegeven, en het nieuwe referentiekader taal en rekenen dient als uitgangspunt. Daardoor is een heel ander soort onderwijs aan het ontstaan. “Er is een omslag gaande en daar zijn we blij mee”, zeggen de docenten Korteweg en In 't Veld. “De centrale eisen die nu gesteld gaan worden, geven het diploma meerwaarde.” Tot voor kort was

er weinig aandacht voor Nederlands in de eindtermendossiers. Het competentiegericht leren maakt de transfer naar het beroep waar de leerlingen voor leren. Als gevolg daarvan moet er ook op een andere manier beoordeeld worden. Reden voor Korteweg en In 't Veld om binnen het pilotproject aan de slag te gaan met de ontwikkeling van een nieuw examen. Dat werd het taalassessment, dat helemaal aansluit aan bij het nieuwe onderwijs. Uit de reacties op de eerste presentaties blijkt dat het mbo er echt behoefte aan heeft.

Rollenspellen

In het taalassessment moeten leerlingen opdrachten uitvoeren die variëren van een brief schrijven tot het houden van een productpresentatie en het voeren van een gesprek. In dit soort opdrachten komen de vijf taalvaardigheden aan bod: lezen, schrijven, spreken, luisteren en gesprekken voeren. De examenopdrachten passen bij het beroep waarvoor de kandidaat leert, en variëren daarom ook per opleiding. Bij detailhandel gaat het bijvoorbeeld om verkoopgesprekken en productpresentaties. Wie leert voor filiaalmanager moet ook een sollicitatiebrief kunnen lezen en beoordelen, om personeel te kunnen selecteren en aanemen. En een kok moet niet alleen kunnen koken, maar ook een menuvoorstel schrijven, recepten lezen, instructies geven, overleggen met de chef en bestellingen doorgeven. Die vaardigheden worden getoetst met rollenspellen.

In de praktijk op het Albeda College hebben Korteweg en In 't Veld al gemerkt dat er door deze werkwijze ook iets gebeurt in het docententeam. “Wat we merken, is dat andere docenten nu ook meer inzien wat het belang van taal is in hun vak. Communicatie hoort er eigenlijk altijd bij. Bovendien werken

‘Nederlands is geen geïsoleerd vak meer’

In het taalassessment moeten leerlingen opdrachten uitvoeren die variëren van een brief schrijven tot het houden van een productpresentatie en het voeren van een gesprek.

de vakdocenten mee aan de vakinhoudelijke invulling van het examen en daardoor wordt het ook iets van het hele team”, zegt Korteweg.

Het maken en beoordelen van zo'n taalassessment vergt wel inzet van de docenten. “Je hebt assessoren nodig die niet alleen het vak Nederlands kennen, maar ook inzicht hebben in het beroep en de verschillende niveaus. Bovendien moeten ze creatief genoeg zijn om casussen te bedenken en leuke simulaties te maken. De opdrachten moeten wel reëel en levensecht zijn. Ook moeten de assessoren de prestaties van de kandidaten kunnen beoordelen op het vereiste niveau.” Voor dat laatste hebben Korteweg en In 't Veld een beoordelingsformulier ontwikkeld op basis van het Raamwerk NT1 en het rapport van Meijerink. “Dat heeft de meeste tijd gekost in de ontwikkelperiode”, zegt In 't Veld. “Het is niet zo eenvoudig om een objectief oordeel te geven aan rollenspellen en presentaties. Daar hebben we criteria voor bepaald en daarbij het niveau aangegeven. Bovendien hebben we een training voor maken en beoordelen van assessments ontwikkeld.”

Inzicht in vorderingen

Er zijn inmiddels twee soorten taalassessments: het diagnostisch taalassessment en het assessment voor het eindexamen. Met de eerste versie kan na een jaar mbo-onderwijs worden vastgesteld op welk niveau de leerling is. De uitkomsten daarvan geven de docent inzicht in de vorderingen van de leerlingen. Op grond daarvan kunnen ze hun lessen in het tweede jaar efficiënter opbouwen. “Als je ziet dat veel leerlingen in een bepaalde klas moeite hebben met een presentatie, dan kun je daar wat meer aandacht aan gaan besteden. Zo'n tussentijdse meting is helemaal nieuw voor het mbo, maar heel belangrijk want juist daardoor kun je voorkomen dat leerlingen uitvallen door hun taalniveau”, legt In 't Veld uit. Het eindassessment blijkt in de praktijk ook te werken als een katalysator voor het curriculum, constateren Korteweg en In 't Veld. Leraren die meewerken aan de opstelling van een taalassessment, zien welke vaardigheden de leerlingen in de jaren daarvoor moeten opdoen. Het taalassessment

zelf duurt gemiddeld drie uur. De kandidaat begint met het verwerken van informatie over de opdracht. Ze lezen over de casus of krijgen een filmpje te zien. Daar krijgen ze opdrachten bij. “Het lijkt lang, een examen van drie uur, maar vroeger moesten ze allemaal aparte examens doen voor alle onderdelen en daarnaast mondelinge examens voor de spreekvaardigheid”, zegt In 't Veld. “Dat kostte meer tijd en bovendien kon je de kandidaat niet beoordelen in de beroepscontext, want examen doen op het stageadres, dat lukt meestal nog niet. Nu zit alles in één examen, dat naadloos aansluit op het competentiegerichte leren. Voor ons efficiënter en voor de leerling motiverender. Ze vinden het zelfs leuk en ook daardoor vermindert de uitval.”

Trots

Het bestuur van het Albeda College laat weten trots te zijn op het taalassessment, zoals dat in de pilot is ontwikkeld. “We hebben hiermee een uniek product waarmee we de taalvaardigheid van de deelnemer in de praktijk kunnen meten”, aldus Renata Voss, lid van het college van bestuur. “Ook de docenten zijn enthousiast. Alle reden om trots te zijn op dit product!”

De twee docenten van het Albeda College worden inmiddels veelvuldig gevraagd om hun instrument toe te lichten op congressen en conferenties. “Dat is belangrijk, want dit moet een inktvlekwerking krijgen. Binnen het Albeda College zien we dat al gebeuren: steeds meer opleidingen willen een taalassessment invoeren. Ook andere roc's in het land hebben belangstelling. Maar zo'n assessment is geen kant-en-klaar pakketje. Andere roc's zullen zelf hun assessments moeten maken en leren beoordelen.”

Daarom zijn Korteweg en In 't Veld nu begonnen aan de ontwikkeling van een workshop waarin mensen dat in vier dagdelen kunnen leren. Wie zo'n workshop heeft gevolgd, kan binnen de eigen opleiding een taalassessment ontwikkelen en afnemen. ■

Informatie: w.korteweg@albeda.nl of j.melis@albeda.nl.